

документознавців; удосконалюють особистісні якості студентів (здатність до самоосвіти, самовиховання, саморозвитку); розвивають вміння застосовувати здобуті знання на практиці; розширюють можливості особистісно-орієнтованого навчання за рахунок використання ПК тощо. Необхідною є також розробка навчально-методичних матеріалів відповідно до вимог нової спеціальності, з урахуванням новітніх досягнень науки про документ та документно-комунікативну діяльність, реалій ринку праці та за допомогою новітніх технологій інфографіки, інформаційного картографування, інтерактивності. Поряд з традиційними, варто використовувати електронні підручники, що характеризуються високою доступністю для користувачів, легкістю і дешевиною розмноження, відкритістю для подальшого удосконалення, широкою сумісністю з різними модифікаціями комп'ютерної техніки, високою автоматизацією функцій, економічністю в роботі, можливістю обмінюватися навчальною інформацією в електронних мережах тощо.

Таким чином, підготовка бакалаврів за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» з використанням інтерактивних методів, мультимедіа-курсів, навчально-методичних матеріалів відповідно до вимог нової спеціальності на основі нових інформаційних технологій надасть можливість сформувати ініціативну, творчу, інтелектуально та духовно розвинену особистість, що ладна успішно адаптуватися до швидкозмінних реалій життя та бути конкурентоздатною.

## **ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І СИСТЕМ В УПРАВЛІННІ ЕЛЕКТРОННИМ ДОКУМЕНТООБІГОМ КОМПАНІЙ**

***О. П. Копішинська**, к. ф.-м. н., доцент;*

***Ю. В. Уткін**, к. т. н., доцент*

*Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна*

Перебудова управління економікою під впливом розвитку сучасного виробництва викликала значне збільшення кількості інформації у всіх сферах менеджменту, а відтак і збільшення обсягів службових документів, що, в свою чергу, потребує значних зусиль для вирішення організаційних завдань документального забезпечення [1, с. 27].

Удосконалення документаційних процесів, упорядкування інформаційної бази, автоматизація технологій обробки документів на сьогодні неможливо вирішити без впровадження автоматизованих систем обробки інформації, що дозволяє підвищити продуктивність праці, та створити необхідні умови для творчої, аналітичної праці.

Вивчення стану організації діловодства на ряді підприємств агропромислового комплексу виявило низку недоліків: недосконалості в самій організації системи документообігу та пов'язані з цим втрати робочого часу, запізнення виконання документів, зайве тиражування копій; невірне оформлення документів у процесі форматування, визначення групи реквізитів та їх розміщення; складності мовно-семантичного характеру, коли в документах вживаються мовні конструкції, які можуть неоднозначно трактуватись, або взагалі не відповідають призначенню документа. Головний недолік – недостатня автоматизація документообігу, повтор багатьох операцій при створенні документів, низька ефективність застосування машинної обробки документів.

За висновками експертів фірми «Siemens Business Services» впливає, що 30 % часу робочих груп витрачається на пошуки і узгодження документів; 6 % документів безповоротно губляться; копіюється до 20 разів кожен внутрішній документ; на 20–25 % зростає продуктивність праці персоналу при використанні електронного документообігу; на 80 % нижче вартість архівного зберігання електронних документів у порівнянні з паперовими. Отже, від правильної організації і автоматизації процесів обробки документів залежить ефективність управління діяльністю підприємства.

Питання управління діловою інформацією в будь-якій сучасній компанії вирішується за допомогою обраної системи управління електронними документами і системи автоматизації ділових процесів. Придбання корпоративної інформаційної системи (ІС) документообігу, для якої характерними є не лише широкий діапазон виконуваних функцій, але й високі вимоги до апаратних та програмних засобів, висока ціна, можуть собі дозволити лише великі підприємства, а для малих і середніх функціональність корпоративних систем може виявитися надлишковою, тому їм доречніше буде придбати дешевшу систему для середніх підприємств, або організувати головні принципи побудови системи

документообігу, використовуючи інтегрований програмний офісний пакет. Основні заходи щодо удосконалення документообігу підприємств на основі засобів автоматизації можна сфокусувати в наступних напрямках.

На етапі створення будь-якого документа часто постає питання про зменшення обсягів роботи з повторення однотипних операцій форматування, розмітки й розміщення реквізитів. Для автоматизованої роботи документ повинен мати чітку формалізовану структуру, тобто шаблон, який представляє об'єкт, що описує незмінні частини документів та поля інформації з описанням методів і механізмів їх заповнення згідно вимог ДСТУ [2, с. 4].

Детальний аналіз сучасних систем автоматизації діловодства виявив, що жодна з них не володіє розвинутим механізмом підтримки генерації електронних документів. Тому в межах адаптованого електронного офісу підприємства, заснованого на інтегрованому пакеті прикладних програм, доцільно скористатися функцією злиття документів «Мастер слияния» MS Word, що дозволяє здійснити генерацію однотипних документів на основі встановлення зв'язку підготовленого шаблону документа із базою даних, в якій зберігаються всі реквізити для формування необхідної кількості примірників серійних документів [3, с. 644]. У процесі злиття застосовується метод математичних перетворень документів на основі підтримки формування полів цільових документів.

Більшість облікових та фінансових операцій на сьогоднішній день неможливо здійснювати без належної підтримки ІС, які є основою для організації об'єктивного інформаційного та документального забезпечення компанії. Наприклад, механізм роботи з електронними документами в ІС «М.Е.Дос» включає в себе повний цикл життя електронного документа: створення, модифікація, зберігання та відправка контрагентам або до контролюючих органів. Для надання юридичного статусу електронним документам при роботі з цією системою є можливість отримати електронний цифровий підпис (ЕЦП) у вигляді ключів у спеціальних акредитованих центрах сертифікації. На сьогоднішній день певні види електронних документів визнано легітимними, тому є можливість обмінюватися податковими накладними, рахунками, договорами, актами, тобто будь-якими первинними документами із контрагентами [4, с. 5].

За статистикою, економія лише на фізичних носіях інформації та транспортуванні документів у компаніях із чисельністю офісних працівників біля 30 осіб на сьогодні складає приблизно 9 000 грн. Організаційний ефект взагалі виміряти важко, оскільки в світлі уведення в дію законів та вимог щодо різних форм податкової та іншої звітності, підприємства, які не мають відповідного програмного забезпечення, прав застосування ЕЦП, будуть не лише втрачати масу зайвого часу, але контрагентів через затримку оформлення комерційно-правових актів. Реєстрація податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних без застосування ІС займе кілька днів та буде супроводжуватися відповідними витратами.

Загальна величина витрат по проекту впровадження може бути розрахована як сума прямих, непрямих витрат та витрат на утримання та простоїв і збоїв ІС [5, с. 58].

Після розрахунку витрат на впровадження ІС, можна переходити до оцінки обґрунтованості визначеної величини витрат на проект, через порівняння витрат з середніми показниками підприємств однієї галузі при впровадженні аналогічних систем.

Таким чином, економічна оцінка ефективності впровадження інформаційних технологій і систем в управлінні електронним документообігом сучасної компанії не тільки включає співвідношення доходів і витрат по всій лінії їх життєвого циклу, а також є показником опосередкованим, тобто складається із урахуванням удосконалення інших аспектів діяльності компанії: організаційних, технологічних, ресурсних.

### Список використаних джерел

1. Бездрабко В. В. *Управлінське документознавство* : навч. посіб. / В. В. Бездрабко. – К. : Четверта хвиля, 2006. – 208 с.
2. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів : ДСТУ 4163:2003. – [Чинний від 2003-09-01]. – К : Держспоживстандарт України, 2003. – 26 с. – (Національні стандарти України).
3. Хмелюк В. С. Засоби автоматизації генерації електронних документів в системах організаційного управління / В. С. Хмелюк, В. О. Амонс // *Проблеми програмування*. – 2008. № 2–3. Спеціальний випуск. – с. 641–649.

4. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» Із змінами і доповненнями, внесеними Законами України від 31 травня 2005 року N 2599-IV, від 27 березня 2014 року N 1170-VII // Портал ЛІГА : Закон. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/T030851.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T030851.html). – Назва з екрана.
5. Алгоритм оцінки економічної ефективності впровадження інформаційної технології у торговельну організацію / [Л. І. Нефьодов, Д. О. Маркозов, І. Г. Ільге, В. О. Беспалий] // Вісник НТУ «ХПІ». – 2013. – № 4 (978) 60. – Х. : НТУ «ХПІ», 2013. – С. 55–60. – (Серія: Нові рішення в сучасних технологіях).

## **ЕЛЕКТРОННІ ФАХОВІ ВИДАННЯ З ПЕДАГОГІКИ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ**

***Н. М. Кропачева, н. с.***

*Державна науково-педагогічна бібліотека  
імені В. О. Сухомлинського, м. Київ, Україна*

Електронні періодичні видання є основним джерелом доступу до світового інформаційного потоку та важливою складовою системи інформаційних ресурсів сучасної бібліотечної установи. Електронне періодичне видання у системі наукових знань цінне тим, що публікації, розміщені в ньому, характеризуються більшою доступністю, аніж статті у традиційному (паперовому) форматі. Читач може отримати доступ до них, як через онлайн-мережу, так і через спеціалізовану мережу певного закладу, зокрема бібліотеки. Водночас електронні періодичні видання, так само як і традиційні, пропонують проміжні чи кінцеві результати певних досліджень і тому мають незаперечну наукову цінність.

Електронні періодичні видання являють собою оцифрований варіант тексту друкованого видання. Разом із тим, все більше поширення отримують такі видання, що розміщені виключно в електронному вигляді, зокрема у мережі Інтернет, та не мають традиційних версій. Серед електронних видань найбільшу цінність представляють електронні наукові фахові видання, що мають відповідати достатньо суворим змістовим та стильовим вимогам –